

SYLABUS ZAJĘĆ/PRZEDMIOTU

Jednostka organizacyjna prowadząca kierunek	Wydział Lekarski				
Kierunek studiów	lekarski				
Poziom kształcenia	Jednolite studia magisterskie				
Forma studiów	Studia stacjonarne/studia niestacjonarne				
Profil kształcenia	Ogólnoakademicki				
Jednostka organizacyjna prowadząca zajęcia	<i>Zakład Medycyny Paliatywnej</i>				
Moduł	<i>Medycyna paliatywna</i>				
Zajęcia (przedmiot)	Opieka paliatywna				
Język kształcenia	<i>polski</i>				
Status grupy zajęć / zajęć	Obowiązkowy				
Cykl realizacji zajęć (przedmiotu)	Semestr studiów: X				
Kod zajęć (przedmiotu)	<i>11.LEK.D6.10.101</i>				
Koordinator grupy zajęć / zajęć	lek. med Anna Świercz				
Nauczyciel akademicki odpowiedzialny za zajęcia (przedmiot)p	prof. dr hab. n. med. Wojciech Leppert mgr Maria Forycka lek. med. Agnieszka Kluczna lek. med. Joanna Matlachowska-Pala dr n. med. Jerzy Miskiewicz lek. med. Rafał Piątek lek. med. Marta Schmolke lek. med. Agata Szatny lek. med. Anna Świercz mgr Barbara Wangert				
Wymiar zajęć					
Zajęcia zorganizowane określone planem studiów, w tym:	Ogółem	Forma zajęć			
		Wykłady	Seminaria	Ćwiczenia laboratoryjne / symulacyjne NW	Ćwiczenia kliniczne/ Ćwiczenia symulacyjne WW
	48	12	6	3	27
Semestr X	48	12	6	3	24+3
Bilans nakładu pracy studenta ogółem					
Zajęcia wymagające bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego i studenta		Praca własna studenta		Zajęcia przygotowujące do prowadzenia działalności naukowej	
Forma zajęć	Wymiar zajęć	Forma zajęć	Wymiar zajęć	Forma zajęć	Wymiar zajęć
Udział w zajęciach wynikających	48			Udział w zajęciach wynikających z planu	18

z planu studiów				studiów	
		Bieżące przygotowanie do zajęć	15	Bieżące przygotowanie do zajęć	15
		Przygotowanie projektu/raportu/dziennika	15	Przygotowanie projektu/raportu/dziennika	
Konsultacje	1			Konsultacje	1
		Przygotowanie do zaliczenia przedmiotu	20	Przygotowanie do zaliczenia przedmiotu	20
Obecność na zaliczeniu przedmiotu	1			Obecność na zaliczeniu przedmiotu	1
Razem	50	Razem	50	Razem	55
Punkty ECTS ogółem					
RAZEM	w tym z tytułu:				
	zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego i studenta	pracy własnej studenta		nakładu pracy studenta związanego z zajęciami o charakterze przygotowującym do prowadzenia działalności naukowej	
	4	2,0	2,0	2,2	
Wymagania wstępne i /lub wprowadzające treści kształcenia					
<p>Kształcenie w zakresie Opieki paliatywnej wymaga:</p> <ul style="list-style-type: none"> - znajomości przedmiotu anatomii, fizjologii, patomorfologii, propedeutyki chorób wewnętrznych, farmakologii, diagnostyki laboratoryjnej - umiejętności badania podmiotowego i przedmiotowego 					
Cel kształcenia					
<p>Celem kształcenia przedmiotu opieka paliatywna jest zapoznanie studentów z zasadami, filozofią i organizacją opieki paliatywnej oraz przekazanie wiedzy i umiejętności sprawowania całościowej (holistycznej) opieki nad chorymi z postępującymi, niepoddającymi się leczeniu przyczynowemu chorobami.</p> <p>Celem jest nabycie przez studentów umiejętności ustalenia zagrożeń i zaspokajania potrzeb somatycznych, psychosocjalnych oraz duchowych chorych u schyłku życia oraz wsparciu rodziny w okresie choroby i w okresie żałoby.</p>					
Efekty uczenia się					
Kierunkowe efekty uczenia się					Oznaczenie odpowiedniości
W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:					
E.W27. Zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego w najczęstszych problemach medycyny paliatywnej, w tym: 1) leczeniu objawowym najczęstszych objawów somatycznych, 2) postępowaniu w wyniszczeniu nowotworowym i w profilaktyce oraz leczeniu odleżyn 3) najczęstszych stanach nagłych w medycynie paliatywnej;					***
E.W28. Zasady postępowania paliatywnego z pacjentem w stanie terminalnym					***

E.W29. Zasady leczenia bólu, w tym bólu nowotworowego i przewlekłego	**
W zakresie umiejętności absolwent potrafi:	
EU.U4. Wdrożyć właściwe i bezpieczne postępowanie terapeutyczne oraz przewidzieć jego skutki	*
E.U13. Ocenić i opisać stan somatyczny oraz psychiczny pacjenta	*
E.U17. Przeprowadzić analizę ewentualnych działań niepożądanych poszczególnych leków i interakcji między nimi	*
E.U20. Kwalifikować pacjenta do leczenia domowego i szpitalnego	**
EO.U7. Komunikować się z pacjentem i jego rodziną w atmosferze zaufania, z uwzględnieniem potrzeb pacjenta oraz przekazać niekorzystne informacje	*
E.U21. Rozpoznawać stany, w których czas dalszego trwania życia, stan funkcjonalny lub preferencje pacjenta ograniczają postępowanie zgodne z wytycznymi określonymi dla danej choroby	*
E.U29. Wykonywać podstawowe procedury i zabiegi medyczne w tym: - pomiar temperatury ciała, pomiar tętna, nieinwazyjny pomiar ciśnienia tętniczego - monitorowanie parametrów życiowych przy pomocy pulsoksymetru - wstrzyknięcia dożylnie, domięśniowe i podskórne, kaniulację żył obwodowych, pobieranie obwodowej krwi żyłnej - cewnikowanie pęcherza moczowego u kobiet i mężczyzn - proste testy paskowe i pomiar stężenia glukozy we krwi	*
E.U35. Oceniać odleżyny i stosować odpowiednie opatrunki	**
E.U37. Rozpoznać agonię pacjenta i stwierdzić jego zgon	**
E.U38. Prowadzić dokumentację medyczną pacjenta	*
W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do:	
EO.S1. Nawiązywania i utrzymania głębokiego oraz pełnego szacunku kontaktu z pacjentem, a także okazywania zrozumienia dla różnic światopoglądowych i kulturowych	*
EO.S2. Kierowania się dobrem pacjenta	*
EO.S4. Podejmowania działań wobec pacjenta w oparciu o zasady etyczne, ze świadomością społecznych uwarunkowań i ograniczeń wynikających z choroby	*
EO.S9. Wdrażania zasad koleżeństwa zawodowego i współpracy w zespole specjalistów, w tym z przedstawicielami innych zawodów medycznych, także w środowisku wielokulturowym i wielonarodowościowym	*
Przedmiotowe efekty uczenia się	Odniesienie do efektów kierunkowych
Semestr X	
EK-1 Student potrafi przedstawić zasady rozpoznania i postępowania terapeutycznego w problemach medycyny paliatywnej: - leczenie najczęstszych objawów somatycznych	E.U13. E.U35.

<p>- profilaktyki i leczenia odleżyn - leczenie najczęstszych stanów nagłych Potrafi wdrożyć właściwe postępowanie terapeutyczne i przewidzieć jego skutki Umie wykonywać podstawowe procedury i zabiegi medyczne w tym obsługę cewników, wkłuć podskórnych, oraz nawadnianie i podaż leków z zastosowaniem igły Butterfly.</p>	<p>E.W27. EU.U4. E.U29.</p>
<p>EK-2 Student zna zasady postępowania paliatywnego z pacjentem w stanie terminalnym. Potrafi ocenić stan somatyczny i psychiczny pacjenta, kierować się jego dobrem. Potrafi rozpoznać agonię pacjenta i stwierdzić zgon.</p>	<p>E.W28 . E.U13. E.U37. EO.S2.</p>
<p>EK-3 Student ma wiedzę w zakresie zasad leczenia bólu, w tym bólu nowotworowego i przewlekłego. Potrafi przeprowadzić analizę działań niepożądanych leków i interakcji między nimi.</p>	<p>E.W29. E.U17.</p>
<p>EK-4 Student umie kwalifikować pacjenta do leczenia domowego i szpitalnego, komunikować się z nim i jego rodziną z uwzględnieniem potrzeb pacjenta, z okazaniem zrozumienia dla różnic światopoglądowych i kulturowych. Potrafi pracować w wielodyscyplinarnym zespole zajmującym się chorym w opiece paliatywnej. Zna zasady prowadzenia dokumentacji medycznej.</p>	<p>E.U20. E.U38. EO.U7. EO.S9 EO.S1.</p>
<p>EK-5 Student umie rozpoznawać stany, w których czas dalszego trwania życia, stan funkcjonalny lub preferencje pacjenta ograniczają postępowanie zgodne z wytycznymi określonymi dla danej choroby</p>	<p>E.U21. EO.S4.</p>
Metody i narzędzia dydaktyczne kształcenia	
<p>Wykłady</p>	<p>Wykłady problemowe wsparte prezentacją multimedialną połączone z dyskusją kierowaną</p>
<p>Seminaria</p>	<p>Prelekcje wsparte prezentacją multimedialną z wykorzystaniem metod aktywizujących, połączone z dyskusją kierowaną (feedback)</p>
<p>Ćwiczenia symulacyjne NW</p>	<p>Pokaz z instruktażem ukierunkowany na: - nabycie i doskonalenie umiejętności indywidualnego kontaktu z pacjentem; - prezentacja przypadku klinicznego z zaplanowaniem procesu terapeutycznego - prezentację i opanowanie techniki realizacji określonej procedury i złożonych czynności medycznych</p>
<p>Ćwiczenia symulacyjne WW</p>	<p>Trening w warunkach symulowanych realizacji określonych procedur lub złożonych czynności medycznych, sprawdzanie osiągnięcia przez studenta zakładanych efektów kształcenia w zakresie opanowania procedury lub złożonej czynności medycznej jest w formie: - samooceny studenta; - wzajemnej oceny studentów; - bezpośredniej oceny odwzorowania wykonania procedury lub złożonej czynności medycznej dokonanej przez nauczyciela akademickiego</p>
<p>Ćwiczenia kliniczne</p>	<p>Tematyczne zajęcia warsztatowe w Oddziale Opieki Paliatywnej, Poradni Opieki Paliatywnej Praca indywidualna i w grupach ukierunkowana na: - umiejętność nawiązywania kontaktu z pacjentem - znajomość postępowania terapeutycznego - komplementarność oceny przypadku klinicznego - współdziałanie w zespole terapeutycznym i znajomość kompetencji zawodowych jego członków, - nabycie umiejętności samooceny wiedzy i umiejętności - tematyczne zajęcia warsztatowe połączone z prezentacją opracowanych w ramach pracy własnej indywidualnie lub grupowo tematycznych prezentacji</p>

Treści programowe kształcenia		
Wymiar zajęć		Zakres treści programowych
Forma	Liczba godzin	
Semestr		X
Wykłady	3	W.1 Zagadnienia ogólne. Definicja, filozofia, założenia, organizacja, cele i bioetyczne aspekty opieki paliatywnej i wspierającej. Ocena jakości życia chorych i jakości opieki paliatywnej.
	3	W.2 Patofizjologia, ocena kliniczna, farmakoterapia bólu. Zasady leczenia bólu nowotworowego i praktyczne aspekty terapii. Badania kliniczne w opiece paliatywnej.
	3	W.3 Stany nagłe w medycynie paliatywnej - rozpoznawanie, leczenie. Patofizjologia, ocena kliniczna i leczenie objawów somatycznych.
	3	W.4 Psychiczne, socjalne aspekty opieki paliatywnej. Problemy duchowe pacjentów u kresu życia. Zasady komunikacji, wsparcie emocjonalne i psychospołeczne chorych i ich rodzin (opiekunów)
Seminaria	3	S.1 Owrzodzenia odleżynowe - profilaktyka, ocena kliniczna, pielęgnacja i leczenie. Pielęgnacja śluzówek jamy ustnej i stomii.
	3	S.2 Pacjent w opiece paliatywnej - domowej. Rozpoznanie potrzeb chorego. Rola zespołu wielodyscyplinarnego. Wsparcie rodzin i opiekunów.
Ćwiczenia symulacyjne NW	3	Prelekcja: Chory z zaawansowanym procesem nowotworowym, chorobami współistniejącymi z przewlekłym bólem. Zajęcia praktyczne: Badanie podmiotowe, przedmiotowe, kompletność oceny przypadku, zdefiniowanie planu terapii zgodnego z zasadami i założeniami opieki paliatywnej
Ćwiczenia symulacyjne WW	3	Prelekcja: Stan nagły - w oddziale opieki paliatywnej, w hospicjum domowym i poradni medycyny paliatywnej Zajęcia praktyczne: Zdefiniowanie i rozpoznanie, ustalenie schematu postępowania terapeutycznego, zaopatrzenie chorego zgodnie z zasadami i założeniami opieki paliatywnej. Wykonanie koniecznych procedur i czynności medycznych objętych tematem ćwiczenia
Ćwiczenia kliniczne	3	Prelekcja: Silne opioidy, hiperalgezia opioidowa, rotacja opioidów. Drogi podaży, zasady przygotowywania leków. Zajęcia praktyczne: udział w wizycie lekarskiej, badanie i rozmowa z pacjentem, ocena i rozpoznanie objawów, analiza przypadku klinicznego. Obsługa wkłuc podskórnych, podaż leków i nawadnianie z zastosowaniem igły Butterfly.
	3	Prelekcja: Zaburzenia ze strony przewodu pokarmowego i układu moczowego Zajęcia praktyczne: badanie i rozmowa z pacjentem, ocena i rozpoznanie objawów, analiza przypadku klinicznego. Pielęgnacja i obsługa stomii.
	3	Prelekcja: Rola kannabinoidów w medycynie paliatywnej Zajęcia praktyczne: udział w wizycie lekarskiej, badanie i rozmowa z pacjentem, ocena i rozpoznanie objawów, analiza przypadku klinicznego. Pielęgnacja i zaopatrzenie odleżyn, udział w zmianie opatrunków.
	3	Prelekcja: Zaburzenia układu oddechowego i krążenia Zajęcia praktyczne: badanie i rozmowa z pacjentem, ocena i rozpoznanie objawów, analiza przypadku klinicznego. Tlenoterapia bierna, wskazania, zastosowanie i obsługa koncentratora.

	3	Prelekcja: Zaburzenia psychiczne u chorych objętych opieką paliatywną Zajęcia praktyczne: badanie i rozmowa z pacjentem, ocena i rozpoznanie objawów, analiza przypadku klinicznego. Skala depresji – test Becka
	3	Prelekcja: Zaostrzenie bólu podstawowego, ból epizodyczny, ból końca dawki Zajęcia praktyczne: udział w wizycie lekarskiej, badanie i rozmowa z pacjentem, ocena i rozpoznanie objawów, analiza przypadku klinicznego. Ocena rodzaju i natężenia bólu, pisanie recept.
	3	Prelekcja: Aspekty etyczne i prawne opieki paliatywnej: odstąpienie od leczenia przyczynowego, terapia uporczywa, sedacja, eutanazja i wspomagane samobójstwo. Zajęcia praktyczne: udział w wizycie lekarskiej, badanie i rozmowa z pacjentem, ocena i rozpoznanie objawów, analiza przypadku klinicznego. Obsługa krótko i długoterminowych dostępów naczyniowych
	3	Prelekcja: Postępowanie w okresie umierania i po śmierci chorego. Zajęcia praktyczne: badanie i rozmowa z pacjentem, ocena i rozpoznanie objawów, analiza przypadku klinicznego. Samodzielne zaplanowanie postępowania pielęgnacyjno-leczniczego zaproponowanego przypadku klinicznego.
Sekwencja zajęć		W1. W2. W3. W4. S1. CK1-4. S2. CK5-8. CS1. CS2
Ocenianie i zaliczanie		
Metody weryfikacji efektów uczenia się		Wykłady - obecność, aktywność Seminaria – 100% obecność na zajęciach, ocena aktywności w czasie zajęć; ocena przygotowania do zajęć weryfikowana w formie odpowiedzi ustnych w ramach dyskusji; zajęcia warsztatowe połączone z prezentacją opracowanych w ramach pracy własnej indywidualnie lub grupowo tematycznych prezentacji przypadków Ćwiczenia symulacyjne NW i WW- 100% obecność na zajęciach, zaliczenie przez prowadzącego ćwiczenia na podstawie oceny przygotowania do zajęć, obserwacji ciągłej oraz oceny aktywności na zajęciach. Wykonanie koniecznych procedur i czynności medycznych. Ćwiczenia kliniczne – 100% obecności na zajęciach, obserwacja studenta i bieżąca kontrola w czasie zajęć, aktywność i zaangażowanie; sprawdzian opisowy - ustny
Sposoby weryfikacji osiągniętych przez studentów efektów uczenia się		EK- 1: egzamin pisemny w formie testu EK-2: egzamin pisemny w formie testu EK-3: egzamin pisemny w formie testu EK-4: egzamin pisemny w formie testu EK-5: egzamin pisemny w formie testu
Zasady dopuszczenia do zaliczenia zajęć (przedmiotu)		Student może zostać dopuszczony do zaliczenia końcowego zajęć (przedmiotu) w formie egzaminu jeżeli: - był obecny na wszystkich seminariach i ćwiczeniach (odrobienie zajęć opuszczonych z przyczyn usprawiedliwionych odbywa się w trybie indywidualnie uzgodnionym z asystentem w ciągu trwania zajęć lub w godzinach konsultacyjnych u prowadzącego zajęcia) - aktywnie uczestniczył we wszystkich seminariach, ćwiczeniach - zaliczenie ćwiczeń odbywa się w ostatnim dniu zajęć w formie ustnej z omówieniem i zaproponowaniem postępowania terapeutycznego przykładowego przypadku klinicznego.

Forma i warunki zaliczenia zajęć (przedmiotu)	Zaliczenie zajęć (przedmiotu) przeprowadzone zostanie w formie: Testu wielokrotnego wyboru składającego się z 50 pytań EK-1 (15 pyt.) EK-2 (10 pyt.) EK-3 (10 pyt.) EK-4 (10 pyt.) EK-5 (5 pyt.): wymagane zaliczenie co najmniej 60% prawidłowych odpowiedzi. Warunki i ocena: Bardzo dobry (5,0): 48 - 50 poprawnych odpowiedzi Dobry plus (4,5): 44 - 47 poprawnych odpowiedzi Dobry (4,0): 40 - 43 poprawnych odpowiedzi Dostateczny plus (3,5): 35 - 39 poprawnych odpowiedzi Dostateczny (3,0): 30 - 34 poprawnych odpowiedzi Niedostateczny (2,0): < 30 poprawnych odpowiedzi
Wykaz literatury obowiązującej do zaliczenia zajęć (przedmiotu)	
Literatura podstawowa	1. „Medycyna Paliatywna” (red.) Aleksandra Ciałkowska-Rysz oraz Tomasz Dzierżanowski. Wydawnictwo Termedia 2019 2. „Praktyczny przewodnik medycyny paliatywnej i opieki wspierającej”(red.)Wojciech Leppert. Wydawnictwo Via Medica 2020
Literatura uzupełniająca	1. „Medycyna paliatywna” (red.) Krystyna De-Walden-Gałuszko, Aleksandra Ciałkowska-Rysz. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2015 2. „Analiza przypadków klinicznych w opiece paliatywnej”. Tom1 (red.) Iwona Filipczak-Bryniarska Wydawnictwo Termedia 2019 3. „Farmakoterapia bólu” (red.) Jan Dobrogowski, Jerzy Wordliczek, Jarosław Woroń WydawnictwoTermedia 2014 4. Czasopismo „Medycyna paliatywna”-Wydawnictwo Termedia –w otwartym dostępie www.termedia.pl/czasopismo/medycyna_paliatywna 5. Czasopismo „Palliative Medicine in Practice” - wydawnictwo Via Medica – w otwartym dostępie www.journals.viamedica.pl/palliative_medicine_in_practice
Prawa autorskie	
Autor/orzy Karty / Sylabusu	lek. med. Anna Świercz
Prawa autorskie	Uniwersytet Opolski